

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 25CoP/54/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2114217712
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 08. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Spálová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2014:2114217712.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: I. J., nar. XX.XX.XXXX, bytom T., K. XX, zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Trnave, dieťa rodičov - nebohej matky: K. J., nar. XX.X.XXXX, zomr. XX.X.XXXX a otca: K. J., nar. XX.X.XXXX, bytom A. J. XXX, o návrhu starých rodičov maloletého: 1. K. N., nar. XX.X.XXXX, bytom T., K. XX a 2. X. N., nar. XX.X.XXXX, bytom tamtiež, v konaní o náhradnej osobnej starostlivosti, o návrhoch na nariadenie predbežných opatrení, na odvolanie otca maloletého proti uzneseniu Okresného súdu Trnava zo dňa 30.6.2014 č.k. 8P/53/2014-5 a na odvolanie starých rodičov maloletého proti uzneseniu Okresného súdu Trnava zo dňa 9.7.2014 č.k. 8P/53/2014-12, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa č.k. 8P/53/2014-5 v časti výroku I., o ponechaní maloletého I. v náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov m e n í tak, že znie:

Súd nariaďuje predbežné opatrenie, ktorým sa maloletý I. dočasne z v e r u j e do náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov K. N. a X. N..

Napadnuté uznesenie vo výroku II., ktorým bolo rozhodnuté o nariadení platenia výživného na maloletého I. p o t v r d z u j e .

II. Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa č.k. 8P/53/2014-12 m e n í tak, že znie:

Súd dočasne u p r a v u j e styk otca s maloletým I. tak, že otec je oprávnený sa s maloletým stretávať v každom nepárnom kalendárnom týždni roka vždy v sobotu v čase od 15.00 hod. do 18.00 hod., v mieste bydliska starých rodičov.

Starí rodičia s ú p o v i n n í dieťa na styk v stanovenom mieste a čase riadne pripraviť.

V prípade, že sa styk v stanovenom čase nebude môcť z vážnych dôvodov uskutočniť, sú starí rodičia a otec p o v i n n í navzájom sa o tejto skutočnosti bezodkladne vopred informovať.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením č.k. 8P/53/2014-5 (ďalej tiež aj „prvé uznesenie“) súd prvého stupňa nariadil predbežné opatrenie, na základe ktorého výrokom I. maloletého I. ponechal v náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov K. N. a X. N. a výrokom II. zaviazal otca k povinnosti platiť na výživu maloletého sumu vo výške 130 Eur mesačne k rukám starých rodičov, vždy do 15 dňa každého mesiaca vopred. Napadnutým uznesením č. k. 8P/53/2014-12 (ďalej tiež aj „druhé uznesenie“) súd predbežným

opatrením upravil styk otca s maloletým tak, že je oprávnený stretávať sa s maloletým každý nepárny týždeň v roku v sobotu od 15.00 hod. do 18.00 hod. s tým, že starí rodičia sú povinní maloletého na styk s otcom pripraviť a otcovi ho v určenom čase v mieste svojho bydliska odovzdať a otec je povinný v určenom čase v rovnakom mieste maloletého starým rodičom vrátiť.

Prvé uznesenie prvostupňový súd odôvodnil právne ust. § 102 ods. 1, § 75 ods. 1, § 74 ods. 1 a § 76 ods. 1 písm. a) O.s.p. a zároveň § 62 ods. 1, § 75 ods. 1, § 76 ods. 1 a § 77 ods. 1 ods. 1 Zákona o rodine, vecne tým, že predbežné opatrenie nie je konečným rozhodnutím a jeho účelom je len dočasná úprava pomerov účastníkov, keď v konaní o náhradnej osobnej starostlivosti bude vykonávané dokazovanie vo veci a budú zisťované podmienky odôvodňujúce podaný návrh vo veci samej, pričom súd bude predovšetkým zohľadňovať záujem maloletého. Otcovi bolo zároveň aj určené platiť na výživu maloletého 130 Eur k rukám starých rodičov, čo vychádza z výšky výživného, určeného naposledy v rámci konania o rozvode manželstva rodičov maloletého.

Druhé uznesenie bolo právne odôvodnené rovnako ust. § 102 ods. 1, § 75 ods. 1, § 74 ods. 1 a § 76 ods. 1 O.s.p a vecne okrem rekapitulácie priebehu a výsledkov skorších konaní týkajúcich sa maloletého predovšetkým názorom dostatočného osvedčenia potreby upraviť pomery účastníkov a predovšetkým na záujem maloletého tak, aby bol aj počas obdobia, kedy súd koná o návrhu vo veci samej zabezpečený kontakt maloletého s jeho otcom, ktorý aj týmto spôsobom (úpravou jeho styku s maloletým) má možnosť podieľať sa čo aj len čiastočne na výchove maloletého, pričom zohľadňuje jeho vek ako aj predchádzajúcu úpravu styku, ktorého realizácia bola problematická. Rozsah úpravy stretávania je len dočasný, v nevyhnutnom rozsahu pri zohľadnení skutočnosti, že otec sa sám vyjadril, že maloletý ho odmieta.

Proti obojm týmto uzneseniam podali včas odvolanie otec (prvé uznesenie) i starí rodičia (druhé uznesenie).

Prvé uznesenie otec navrhol zrejme (vychádzajúc z jeho obsahu) zmeniť zamietnutím návrhu na nariadenie predbežného opatrenia s odôvodnením, že vzhľadom na úmrtie matky maloletého dňa XX.X.XXXX ako otec a jeho zákonný zástupca má záujem o zverenie maloletého do svojej výchovy a opateru, v súvislosti s čím si už aj sám podal návrh na súd o zmenu výchovného prostredia maloletého, v ktorom konaní by malo byť rozhodnuté o trvalej výchove a starostlivosti o maloletého.

Starí rodičia a kolízny opatrovník odvolacie návrhy nepodali. K doručenému odvolaniu otca sa písomne vyjadrili starí rodičia maloletého, ktorí napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa považovali za správne, keď súd správne rozhodol o ponechaní maloletého v ich starostlivosti. Poukázali na to, že maloletý otca odmieta, nemá s ním vybudovaný žiaden vzťah a už vôbec nie taký úzky citový vzťah, že by bolo možné maloletého zveriť a to už vonkoncom nie predbežným opatrením do jeho starostlivosti. Maloletý sa ani počas života svojej matky nechcel so svojím otcom stýkať a to aj napriek tomu, že bol vždy riadne na styk pripravený. Nie je pravdou, že by o svojom otcovi maloletý či už od nich alebo od svojej zomrelej matky počul alebo počúval akékoľvek osočovanie resp. jeho znevažovanie. Naopak otec tým, že opakovane tlačil na maloletého, k realizácii styku privolával hliadku policajného zboru, aj styk nahrával, či vodil cudzie osoby na styk, stratil v očiach maloletého dôveru, čo vyústilo až k úplnému odmietnutiu otca. Pokiaľ sa tak styk asi počas dvoch rokov t.j. vo veku štyri až šesť rokov maloletého realizoval, otec opakovane neprimerane na maloletého reagoval, hrubšie a násilnejšie ho trestal. Maloletý je v súčasnosti vo vyhovujúcom, jemu dôverne známom prostredí, v ktorom žije už jedenásť rokov, kde nie sú vykázané žiadne nedostatky v jeho starostlivosti, neexistuje dôvod, pre ktorý by bolo potrebným výchovné prostredie maloletého meniť, naopak otec (i keď je rodičom maloletého) nespĺňa predpoklady na jeho výchovu a opateru a to najmä preto, že maloletý svojho otca síce pozná, avšak nie je na neho vôbec žiadnym spôsobom viazaný, nemá rád jeho prítomnosť, dokonca sa jej bráni, preto nie je vhodné maloletému meniť jeho zaužívaný životný rytmus a prostredie, na ktoré je zvyknutý. Celková genéza realizácie styku a odmietanie otca maloletým je popísaná aj v rámci konania vedeného o výkon rozhodnutia pred Okresným súdom Trnava sp. zn. 20Em/1/2010, ktoré bolo z dôvodu úmrtia matky zastavené. Odvolaciemu súdu preto navrhujú, aby otcom napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne v celom rozsahu (aj pre správne určenú výšku vyživovacej povinnosti otca) potvrdil.

Druhé uznesenie navrhli starí rodičia zrušiť a tým zároveň žiadali dočasne styk otca s maloletým neupravovať, vzhľadom na potrebu psychologického vyšetrenia. Argumentovali tým, že maloletý svojho otca dlhodobo odmieta, styk s otcom nebol realizovaný ani v čase života matky maloletého. Maloletý je v súčasnosti v zlom psychickom stave, zomrela mu matka, ktorú nadovšetko miloval a s jej úmrtím sa veľmi ťažko vyrovnáva, keď sú to práve oni ako jeho najbližšie osoby, s otcom nemá vytvorený žiaden a už vôbec nie blízky citový vzťah. V tomto období je psychika maloletého veľmi krehká a je ešte náchylnejší k tomu, aby mohli tieto tlaky otca spôsobiť na jeho psychickom zdraví nenapraviteľné ujmy. Otec toto jednak nechápe a je schopný na základe nariadeného predbežného opatrenia pravidelne k nim volať hliadky policajného zboru, čo maloletému nikdy neprospievalo a samozrejme v tejto situácii by to jeho stav zhoršilo, čo by bolo jednoznačne v rozpore s jeho záujmami. V najbližšom období mal byť maloletý psychologicky vyšetrený na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava a odvolaciemu súdu tak navrhujú túto správu z vyšetrenia si vyžiadať.

Otec ani kolízny opatrovník odvolací návrh nepodali. K doručenému odvolaniu sa písomne vyjadril otec maloletého, poukázal na to, že nie sú pravdivé tvrdenia starých rodičov ohľadne jeho správania sa k maloletému, nikdy sa k nemu nesprával násilnícky ani hrubo. K privolaniu hliadky PZ, ako to popisujú starí rodičia, pristúpil len na základe výzvy súdu, aby mal dôkaz, že zomrelá matka maloletého marí výkon rozhodnutia a maloletého na styk s ním nepripravuje. Hliadku privolal len jedenkrát, pričom zároveň upozorňoval, že to takto riešiť nechce. S návrhom starých rodičov o dočasnom obmedzení styku, resp. jeho zrušení nesúhlasí a s maloletým sa chce stretávať podľa napadnutého rozhodnutia.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.), po zistení, že obe odvolania boli podané včas (§ 204 ods. 1 O.s.p.), oprávnenými osobami - účastníkmi konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiam proti ktorým je odvolanie prípustné (§ 201 a § 202 O.s.p.), preskúmal rozhodnutia bez ohľadu na rozsah odvolaní (§ 212 ods. 2 písm. a) v spojení s § 81 ods. 1 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.), a dospel k záveru, že odvolanie otca maloletého proti prvému uzneseniu nie je dôvodné, avšak s potrebou jeho formálnej zmeny podľa § 220 O.s.p. vo vzťahu k výrokovej časti o ponechaní maloletého v náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov a potvrdenia v časti určenia predbežného výživného v zmysle § 219 O.s.p. v prípade druhého uznesenia, hoci sa stotožnil so závermi prvostupňového súdu o potrebe nariadiť vo veci predbežné opatrenie, bolo nevyhnutným rozhodnutie súdu prvého stupňa s použitím § 220 O.s.p. zmeniť.

Navrhovatelia sa podaným návrhom vo veci samej domáhajú zverenia maloletého do svojej náhradnej osobnej starostlivosti. Návrh odôvodnili tým, že po smrti ich dcéry - matky maloletého, ktorej manželstvo s otcom maloletého bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Trnava č.k. 25C/96/2007-125 zo dňa 8.9.2009, pričom maloletý bol zverený do osobnej starostlivosti matky, jeho vzťah s otcom je trvalo napätý. Stretnutia medzi maloletým a jeho otcom boli vždy veľmi problematické, počas ktorých otec viackrát podľa vyjadrenia zomrelej matky túto fyzicky i slovne pred maloletým napadol, ponižoval ju v jeho prítomnosti, ktoré zaobchádzanie otca s matkou maloletého tento veľmi zle znášal. Po stretnutiach s otcom bez prítomnosti matky bol maloletý vždy veľmi vystresovaný, stávalo sa, že keď sa od otca vrátil, neprehovoril s nikým aj tri hodiny a výslovne začal odmietať akýkoľvek kontakt s otcom. Ich zomrelá dcéra žila s maloletým I. v ich domácnosti od jeho troch mesiacov, maloletý má k nim vytvorenú silnú citovú väzbu ako k starým rodičom, ale aj k svojim ostatným príbuzným z matkinej strany. Starostlivosť o maloletého zabezpečovali aj počas hospitalizácie matky v nemocnici a aj v čase, keď bola matka doma a kvôli svojej ťažkej chorobe sa nevládala o syna dostatočne postarať. Pomáhali jej s výchovou a starostlivosťou o maloletého a chceli by, aby túto starostlivosť zabezpečovali aj naďalej, nakoľko sa o maloletého vedia najlepšie postarať. Sami sú v pravidelnom kontakte aj so základnou školou, ktorú maloletý navštevuje, rovnako v prípade potreby navštevujú s maloletým aj jeho obvodného lekára a maloletý viackrát na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Trnave uviedol, že si nevie predstaviť, že by s otcom mal niekam ísť a nechce, aby sa o neho otec staral. Aj v súčasnosti styk medzi otcom a maloletým prebieha tak, že otec vždy v stanovenom čase príde pred ich dom, ale maloletý s ním odmieta odísť, dokonca odmieta vyjsť aj pred bránu domu.

Spolu s návrhom vo veci samej podali navrhovatelia vo veci aj návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým by bol maloletý dočasne zverený do ich náhradnej osobnej starostlivosti s tým, že otec

maloletého bude zaviazaný prispievať na jeho výživu výživné vo výške 130 Eur mesačne do 15 dňa v mesiaci vopred k ich rukám. Návrh na nariadenie predbežného opatrenia odôvodnili dôvodmi samotného návrhu vo veci samej.

Na žiadosť odvolacieho súdu bola do spisu dňa 5.8.2014 doložená správa kolízneho opatrovníka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, ktorou úrad oznámil, že dňa 5.8.2014 boli prešetrené pomery u starých rodičov maloletého a šetrením bytových pomerov neboli zistené žiadne nedostatky. Počas rozhovoru s maloletým I., ktorý sa viedol osamote za prítomnosti dvoch pracovníkov oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, bol maloletý počas spontánny, uviedol, že sa vrátil z R., kde bol na prázdninách u svojej tety. Bolo mu tam veľmi dobre, mal tam bratrancov, s ktorými trávil čas. Bol tam skoro jeden mesiac. Celkovo uviedol, že sa má dobre v rámci možností. K starostlivosti o neho a k stretávaniu sa s otcom zaujal jednoznačný a jasný postoj. Vyjadril sa, že chce aj naďalej žiť so svojimi starými rodičmi na adrese K. XX, T., pretože mu je tam dobre, je tam zvyknutý a nechce na tom nič meniť. Chce chodiť na prázdniny do R., chce sa stretávať so svojou rodinou. S otcom sa môže stretávať počas víkendov, cez soboty a nedele, kedy otec môže za ním prísť k starým rodičom, tam sa môžu porozprávať, zahrať. Zatiaľ nechce s otcom nikam chodiť, chce, aby to bolo takto. Ak sa do budúcnosti rozhodne inak a bude niekam chcieť ísť s otcom, on sa potom vyjadrí. Kolízny opatrovník ďalej zaujal stanovisko, že vzhľadom na skutočnosť, že maloletý I. od útleho detstva žil so svojou matkou v domácnosti starých rodičov, je na nich citovo naviazaný, je na toto prostredie zvyknutý a je jeho želaním zostať v tejto domácnosti naďalej aj po smrti matky, odporúča súdu, aby rozhodnutie súdu prvého stupňa č.k. 10P/53/2014 zo dňa 8.7.2014 o dočasnom zverení maloletého I. do náhradnej starostlivosti starých rodičov potvrdil. Odvolanie otca voči tomuto rozhodnutiu považuje za nedôvodné v časti zverenia, nakoľko po smrti matky bolo potrebné dočasne zveriť maloletého do starostlivosti inej osoby a na základe už uvádzaných skutočností sa domnieva, že je v najlepšom záujme maloletého, aby bol dočasne zverený práve do náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov. Vzhľadom na smutnú a veľmi citlivú udalosť, ktorá sa udiala v živote maloletého, a to, že jeho matka zomrela, maloletý bol na ňu citovo naviazaný, mal k nej veľmi blízky vzťah, je v najlepšom záujme dieťaťa, aby nedochádzalo k ďalším zásadným zmenám v jeho živote, a to i so zreteľom na dlhodobé konfliktné vzťahy medzi matkou, maloletým I. a otcom, a taktiež by malo byť zachované právo maloletého I., aby bol rešpektovaný jeho názor a želanie, že chce zostať v starostlivosti starých rodičov a nechce byť zverený do starostlivosti svojho otca. Súčasne považuje za potrebné, aby bol dočasne upravený aj styk otca s maloletým a to každú sobotu od 15.00 hod. do 18.00 hod. s tým, že stretávanie na želanie maloletého sa bude dočasne realizovať v domácnosti starých rodičov.

V zmysle § 102 ods. 1 O.s.p. ak treba po začatí konania dočasne upraviť pomery účastníkov, alebo zabezpečiť dôkaz, pretože je obava, že neskôr ho nebude možné vykonať, alebo len s veľkými ťažkosťami, súd na návrh neodkladne nariadi predbežné opatrenie, alebo zabezpečí dôkaz.

V zmysle § 75 ods. 6 O.s.p. súd môže vydať rozhodnutie o predbežnom opatrení aj bez výsluchu účastníkov a bez nariadenia pojednávania. Podľa ods. 8 tohto ustanovenia o nariadení predbežného opatrenia rozhodne súd aj bez vyjadrenia ostatných účastníkov.

Ust. § 76 ods. 1 O.s.p. obsahuje demonštratívny výpočet možných predbežných opatrení, ktoré súd môže nariadiť. Podľa písm. a) aby platil výživné v nevyhnutnej miere;

b) odovzdal dieťa do starostlivosti druhého z rodičov alebo do starostlivosti toho, koho označí súd; alebo do striedavej osobnej starostlivosti, c) poskytol aspoň časť pracovnej odmeny, ak ide o trvanie pracovného pomeru a navrhovateľ zo závažných dôvodov nepracuje; d) zložil peňažnú sumu alebo vec do úschovy na súde; e) nenakladal s určitými vecami alebo právami; f) niečo vykonal, niečoho sa zdržal alebo niečo znášal. g) nevstupoval dočasne do domu alebo bytu, v ktorom býva osoba vo vzťahu ku ktorej je dôvodne podozrivý z násilia.

h) sa zdržal konania, ktorým porušuje alebo ohrozuje právo duševného vlastníctva. Keďže zákonodarca v cit. ust. uvádza iba demonštratívny výpočet možných predbežných opatrení, je možné vydať predbežné opatrenie aj iného obsahu, teda i predbežne zveriť maloleté dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti a upraviť styk rodiča s dieťaťom.

V zmysle § 77 ods. 1 predbežné opatrenie zanikne, ak a) sa nepodá v súdom určenej lehote návrh na začatie konania, b) sa návrhu vo veci samej nevyhovelo, c) sa návrhu vo veci samej vyhovelo a uplynulo 30 dní od vykonateľnosti rozhodnutia vo veci, d) uplynul určený čas, po ktorý malo trvať.

Z ust. § 74 a nasl. O.s.p. vyplýva, že predbežné opatrenie nie je konečné rozhodnutie vo veci a jeho účelom je iba dočasná úprava pomerov účastníkov. Podmienkou pre jeho vydanie je osvedčenie, že bez okamžitej i keď len dočasnej úpravy právnych pomerov by bolo právo účastníka ohrozené. Nariadením predbežného opatrenia účastník nenadobúda práva, o ktorých bude rozhodnuté až rozhodnutím vo veci samej. Z uvedeného charakteru predbežného opatrenia vyplýva, že pred jeho nariadením súd nemusí a zvyčajne pre krátkosť času ani nemôže zistiť všetky skutočnosti, ktoré sú potrebné pre vydanie konečného rozhodnutia a pri ich zisťovaní nemusí vždy byť dodržaný formálny postup stanovený pre dokazovanie. Je však nutné, aby boli osvedčené aspoň základné skutočnosti potrebné pre záver o pravdepodobnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana, ako i osvedčenie, že je nebezpečie bezprostredne hroziacej ujmy.

V každej veci týkajúcej sa maloletých detí dominuje záujem maloletého dieťaťa. Dosiahnutie účinnej ochrany záujmov maloletých detí je zabezpečené aj inštitútom predbežného opatrenia podľa Občianskeho súdneho poriadku. Jedným z nevyhnutných predpokladov, za ktorých môže súd nariadiť predbežné opatrenie ako už bolo konštatované, je v zmysle § 74 ods. 1 O.s.p. potreba dočasnej úpravy pomerov účastníkov konania, ktorá nemusí vyplývať len z naliehavosti situácie, ale v prípade konania starostlivosti súdu o maloletých aj z existencie záujmu maloletého dieťaťa na danej dočasnej úprave pomerov. Naliehavosť potreby dočasnej úpravy pomerov predbežným opatrením v týchto konaniach ustupuje záujmu maloletého dieťaťa. A teda, ak je nariadenie predbežného opatrenia v záujme maloletého dieťaťa, nemusí byť nevyhnutne súčasne splnená aj podmienka naliehavosti potreby dočasnej úpravy. Uvedené akcentoval aj zákonodarca novelou Občianskeho súdneho poriadku uskutočnenou zákonom č. 388/2011 Z. z. účinným od 1. 1. 2012, kde podľa Dôvodovej správy k tomuto zákonu častým dôvodom nenariadenia predbežného opatrenia v konaniach starostlivosti súdu o maloletých bola skutočnosť, že navrhovateľ nevedel odôvodniť bezprostredne hroziacu ujmu, hoci inak navrhované opatrenie bolo v záujme maloletého dieťaťa. Preto pri nariaďovaní predbežného opatrenia v týchto konaniach od 1. 1. 2012 nie je potrebné odôvodňovať nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy, postačuje odôvodnenie záujmu maloletého dieťaťa na dočasnej úprave pomerov. V konaniach starostlivosti súdu o maloletých by preto súd mal pristúpiť k nariadeniu predbežného opatrenia nielen v prípadoch, ak riešenie situácie neznesie odklad, ale aj v prípade, ak je úprava predbežným opatrením v záujme maloletého dieťaťa.

V zmysle § 45 Zákona o rodine, ak to vyžaduje záujem maloletého dieťaťa, súd môže zveriť maloleté dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti. Osobou, ktorej možno maloleté dieťa takto zveriť sa môže stať len fyzická osoba s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, ktorá má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, osobné predpoklady, najmä zdravotné, osobnostné a morálne a spôsobom svojho života a života osôb, ktoré s ňou žijú v domácnosti zaručuje, že bude náhradnú osobnú starostlivosť vykonávať v záujme maloletého dieťaťa (ods. 1). Pri zverení maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti uprednostní súd predovšetkým príbuzného maloletého dieťaťa ak spĺňa stanovené predpoklady (ods. 2). V rozhodnutí súd vymedzí osobe, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti jej rozsah práv a povinností k maloletému dieťaťu (ods. 3). Osoba, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti je povinná vykonávať osobnú starostlivosť o maloleté dieťa v rovnakom rozsahu v akom ju vykonávajú rodičia. Právo zastupovať maloleté dieťa a spravovať jeho majetok má iba v bežných veciach. Ak táto osoba predpokladá, že rozhodnutie zákonného zástupcu maloletého dieťaťa v podstatných veciach nie je v súlade so záujmom maloletého dieťaťa, môže sa domáhať, aby tento súlad pri konkrétnom rozhodnutí zákonného zástupcu preskúmal súd (ods. 4). Rodičia maloletého dieťaťa vykonávajú práva a povinnosti vyplývajúce z rodičovských práv a povinností len v rozsahu v akom nepatria osobe, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti. Rodičia majú právo stýkať sa s maloletým dieťaťom, ktoré bolo zverené do náhradnej osobnej starostlivosti. Ak sa s osobou, ktorej bolo maloleté dieťa takto zverené nedohodnú o výkone tohto práva, rozhodne na návrh niektorého z rodičov alebo tejto osoby súd (ods. 6). Vyživovacia povinnosť rodičov voči maloletému dieťaťu rozhodnutím súdu podľa ods. 1 nezaniká (ods.

7). Súd pri rozhodovaní o zverení maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti určí rodičom alebo iným fyzickým osobám povinným poskytovať maloletému dieťaťu výživné rozsah ich vyživovacej povinnosti a súčasne im uloží povinnosť, aby výživné poukazovali osobe, ktorej bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti (ods. 8).

V zmysle § 46 ods. 1 Zákona o rodine maloleté dieťa možno zveriť do spoločnej náhradnej osobnej starostlivosti manželom.

Podľa § 62 Zákona o rodine plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samy sa živiť (ods. 1). Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov (ods. 2). Každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené, nepľnoleté dieťa a na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona (zák. č. 601/2003 Z.z. o životnom minime) (ods. 3).

Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine pri určení výživné prihladne súd na odôvodnené potreby oprávneného ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na tieto prihladne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihladne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Podľa čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečujú dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo tieto názory slobodne vyjadrovať vo všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom dieťaťa musí venovať patričná pozornosť zodpovedajúca jeho veku a úrovni.

Podľa čl. 12 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa za tým účelom sa dieťaťu poskytuje najmä možnosť, aby sa vypočulo v každom súdnom alebo správnom konaní, ktoré sa ho dotýka, a to buď priamo, alebo prostredníctvom zástupcu alebo príslušného orgánu, pričom spôsob vypočutia musí byť v súlade s procedurálnymi pravidlami vnútroštátneho zákonodarstva.

Prijatím Dohovoru o právach dieťaťa sa jednotlivé štáty zaviazali, že ich činnosť bude v súlade s najlepším záujmom dieťaťa a ostatnými článkami Dohovoru. Deti, na rozdiel od dospelých, nemajú možnosť za svoje práva bojovať, svoje práva uplatňovať a vyžadovať žiadnym legitímnym spôsobom, preto deti potrebujú ochranu a špeciálnu starostlivosť, akú dospelí nepotrebujú. V zmysle citovaných článkov Dohovoru aj maloleté dieťa má právo povedať svoj názor vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú a jeho názor musí byť braný vážne.

S prihladnutím na obsah spisu a dosiaľ preukázané resp. osvedčené okolnosti prípadu, predovšetkým s odkazom na podrobnú a vyčerpávajúcu správu kolízneho opatrovníka zo dňa 5.8.2014, odvolací súd dospel k záveru, že listinnými dôkazmi obsiahnutými v spise bolo dosiaľ dostatočným spôsobom pre potreby nariadenia predbežného opatrenia osvedčené, že za daných okolností je skutočne vhodné, aby bol zachovaný doterajší status quo a aby maloletý bol ponechaný v prostredí, v ktorom dlhodobo žije, chce v ňom podľa vlastného uváženia zotrvať a v ktorom sa cíti dobre a bezpečne a ku ktorému si vytvoril citový vzťah a to za situácie, že v konaní nebolo dosiaľ ničím osvedčené, že by toto výchovné prostredie (u starých rodičov) bolo po hocijakej stránke v rozpore so záujmami dieťaťa. Pre túto skutočnosť svedčí aj okolnosť, že maloletý má silnú psychologickú väzbu na starých rodičov a na prostredie, v ktorom so svojou zomrelou matkou od útleho detstva žil spoločne práve so starými rodičmi. Tu treba tiež zdôrazniť, že je potrebné prihladnúť aj na samotnú vôľu maloletého zostať bývať so starými rodičmi, keď maloletý je vzhľadom na svoj vek dostatočne vyspelý k tomu, aby si uvedomil, čo takáto situácia a to predovšetkým vzhľadom na bezprostrednú stratu matky, pre neho znamená a jeho voľba sa javí ako spontánna bez

známky ovplyvňovania ho v tomto rozhodnutí. Z vyjadrenia kolízneho opatrovníka je navyše zrejmé, že maloletý sa v domácnosti starých rodičov cíti dobre, je na nich citovo naviazaný.

Za danej situácie je preto odvolací súd názoru, že je vhodné ponechať dieťa v súčasnom výchovnom prostredí a tým boli splnené podmienky pre nariadenie predbežného opatrenia, ktorým bude maloletý dočasne zverený do náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov.

Zverenie maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti navrhovateľom rešpektuje i požiadavku cit. § 45 ods. 2 Zákona o rodine, podľa ktorého je potrebné uprednostniť predovšetkým príbuzného maloletého dieťaťa, pričom starí rodičia sú jedni z najbližších príbuzných maloletého a zároveň i cit. ust. § 46 ods. 1 Zákona o rodine, keďže starí rodičia maloletých sú manželia.

Keďže prvostupňový súd nariadeným predbežným opatrením dočasne ponechal (správne mal zveriť) maloletého v náhradnej osobnej starostlivosti, bolo dôvodným, aby zároveň nariadil otcovi maloletého platiť na neho výživné, v zmysle cit. § 76 ods. 1 písm. a) O.s.p. v nevyhnutnej miere. Pojem „nevyhnutná miera“ pritom ale nie je možné automaticky stotožniť s minimálnym výživným v zmysle § 62 ods. 3 Zákona o rodine. Za výživné v nevyhnutnej miere je podľa názoru odvolacieho súdu potrebné považovať také výživné, ktoré umožní uspokojiť všetky základné potreby dieťaťa nevyhnutné pre jeho zdravý vývoj.

V danom prípade bolo preukázané, že maloletý I. má v súčasnosti XX rokov, navštevuje základnú školu. Obsahom spisu - predovšetkým pripojeným spisom Okresného súdu Trnava sp. zn. 25C/96/2007, v ktorom konaní súd manželstvo rodičov maloletého rozviedol, maloletého na čas po rozvode zveril do osobnej starostlivosti jeho matke, otcovi určil výživné 130 Eur mesačne a upravil styk otca s maloletým, bolo osvedčené, že možnosti, schopnosti a majetkové pomery otca maloletého mu umožňujú platiť na výživu jeho maloletého dieťaťa uvedenú sumu, pričom ani v odvolaní otec netvrdil, že to tak v súčasnosti nie je naďalej možné, pričom jedinou výživou povinnou osobou voči maloletému je po smrti matky maloletého otec. Pri zohľadnení potrieb maloletého dieťaťa vo veku I., odvolací súd bol toho názoru, že výživným v nevyhnutnej miere v danom prípade nemôže byť minimálne výživné v zmysle § 62 ods. 3 Zákona o rodine, ktoré by musel hradiť i rodič bez akéhokoľvek príjmu. Za výživné v nevyhnutnej miere v zmysle § 76 ods. 1 písm. a) O.s.p. v danom prípade súd považoval výživné práve vo výške naposledy určeného výživného v sume 130 Eur s prihliadnutím aj na to, že potreby maloletého I. sa od času ostatného jeho určenia (spred viac ako dvoch rokov) bezpochyby ešte zvýšili a dieťa stratilo možnosť pokrývania časti svojich potrieb výživným od matky.

S poukazom na vyššie uvedené zdôvodnenie odvolací súd napadnuté prvé uznesenie súdu prvého stupňa vo vzťahu k výrokovkej časti o ponechaní maloletého v náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov iba formálne zmenil podľa § 220 O.s.p., keď správne mal súd maloletého zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti starých rodičov (nie ponechať), pretože maloletý doposiaľ žiadnym súdnym rozhodnutím nebol do náhradnej osobnej starostlivosti zverený a v časti určenia predbežného výživného s použitím ust. § 219 O.s.p. potvrdil.

Pokiaľ ide o úpravu styku odvolací súd zohľadnil, že v zmysle § 28 ods. 1 a 2 Zákona o rodine rodičovské práva a povinnosti v celom ich rozsahu majú v zásade obaja rodičia. Rodič, ktorému maloleté dieťa nebolo zverené do starostlivosti uplatňuje svoju úlohu vo výchove dieťaťa prostredníctvom styku s dieťaťom. Pri rozhodovaní o rozsahu styku je dôležité komplexne zvážiť okolnosti tak na strane maloletého dieťaťa: jeho vek, zdravotný stav, vzťah k rodičovi, ktorý ho nemá v starostlivosti, doterajší spôsob a rozsah styku, denný režim, ako aj okolnosti na strane rodiča, jeho časové a ekonomické možnosti, rodinné pomery, vzdialenosť medzi bydliskom dieťaťa a rodiča a podobne.

Odvolací súd vzhľadom na obsah odvolania starých rodičov proti nariadenému predbežnému opatreniu, ktorým súd dočasne upravil styk otca s maloletým, poukazuje na to, že v zmysle cit. § 45 ods. 6 Zákona o rodine naďalej zostáva zachované právo otca maloletého stýkať sa s ním, čo si maloletý aj želá a to spôsobom, že ho bude navštevovať u starých rodičov, keď zatiaľ s ním nechce nikam chodiť a ak

sa do budúca rozhodne inak, vyjadri sa, čo by malo byť zo strany ako otca, tak aj starých rodičov rešpektované, predovšetkým s poukazom na súčasné obzvlášť záťažové obdobie v živote maloletého po strate matky. Odvolací súd sa tak stotožnil so závermi prvostupňového súdu o potrebe nariadiť vo veci predbežné opatrenie o úprave styku otca s maloletým I.. K odvolacím argumentom starých rodičov maloletého sa tiež žiada dodať, že za daného stavu (straty rodiča) sa nejaví vhodné upierať maloletému kontakt s druhým rodičom - otcom, ktorému sa podľa svojho vyjadrenia maloletý nebráni. Keďže nebolo ani len osvedčené, že by stretávanie sa mal. s otcom mohlo na dieťa pôsobiť negatívne, za daných okolností je v záujme maloletého aby sa pravidelne s otcom stretával a rozvíjal tak vzťah s jediným rodičom, ktorý mu zostal. Dieťa má právo na rodiča a každý rodič (až na zákonné výnimky - §25 ods. 3 ZoR) má právo realizovať svoj výchovný vplyv na dieťa, čo rodič, s ktorým dieťa nežije v spoločnej domácnosti, môže uskutočňovať iba prostredníctvom stretávania sa s maloletým.

V danom prípade bolo potom osvedčené i preukázané, že nesporné rodičovské právo otca podieľať sa na výchove maloletého I. v zmysle cit. § 28 ods. 1 a 2 Zákona o rodine musí byť zachované a preto, keďže starí rodičia, ktorým sa dieťa zveruje styk neakceptujú, i v záujme maloletého bolo dôvodným, aby súd vo veci nariadil predbežné opatrenie, ktorým styk otca s dieťaťom dočasne upraví a to pri rešpektovaní rozsahu a spôsobu jeho realizácie podľa prania maloletého, teda v pre neho bezpečnom mieste bydliska starých rodičov, ktoré je zároveň aj jeho bydliskom. Pri realizácii styku je pritom nevyhnutné z oboch strán dôsledne sledovať záujem dieťaťa, byť k nemu citlivý a ohľaduplný a vyhnúť sa akýmkoľvek konfliktom v jeho prítomnosti.

Z uvedených dôvodov potom odvolací súd napadnuté druhé uznesenie súdu prvého stupňa s použitím § 220 O.s.p. zmenil tak, že otcovi predbežným opatrením upravil styk s maloletým v ním nenamietanom rozsahu podľa napadnutého uznesenia, avšak podľa prania maloletého v mieste bydliska starých rodičov, s tým, že starí rodičia sú povinní dieťa na styk v stanovenom mieste a čase riadne pripraviť a v prípade, že sa styk v stanovenom čase nebude môcť z vážnych dôvodov uskutočniť, sú starí rodičia a otec povinní navzájom sa o tejto skutočnosti bezodkladne vopred informovať.

Predbežné opatrenie, keďže má formu uznesenia, nadobúda účinnosť a vykonateľnosť doručením, bez ohľadu na jeho právoplatnosť (§ 171 O.s.p.).

Keďže zánik predbežného opatrenia je upravený v cit. § 77 ods. 1 O.s.p., za situácie keď niet osobitného dôvodu jeho trvanie upraviť odchylné od zákona, je nadbytočným vo výroku rozhodnutia, ktorým súd predbežné opatrenie nariadi, osobitne zánik predbežného opatrenia uvádzať.

O trovách tohto odvolacieho konania bude v zmysle § 145 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p., rozhodnuté pri rozhodovaní o náhrade trov základného konania.

Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je možné podať odvolanie.